

COMMENTAREN BIJ HET EVANGELIE VOLGENS JOHANNES (VI): HET RAADSEL PILATUS.

(Paastijd 2023)

Perikoop (Jh.18:28-40 tot 19:1-16; annex) beschrijft de gesprekken tussen Pilatus en Christus en tussen Pilatus en de aanklagers van Christus.

De tekst opent met de uitdrukkelijke vaststelling van het feit dat Pilatus geen Jood is. De 'Joden'¹ weigeren om het pretorium binnen te gaan want ze willen zich niet verontreinigen met het oog op het komende Pesachmaal. Dus komt Pilatus naar buiten om hen te woord te staan. De Romeinse landvoogd ziet dat ze de aangehouden Christus hebben meegebracht en vraagt wat Hem ten laste wordt gelegd. De Joden zeggen enkel dat Christus een misdaad heeft gepleegd vermits ze Hem hebben meegebracht. Pilatus antwoordt dat ze de aangeklaagde dan moeten oordelen volgens hun eigen wetten. Dit blijkt niet mogelijk omdat de aanklagers Christus ter dood willen brengen en ze onder het Romeinse bewind geen doodstraf mogen uitvoeren.

Hierop gaat Pilatus weer naar binnen en hij neemt Christus met zich mee. Hij zegt dan tot Jezus, zonder enige inleiding of verklaring: "**Gij zijt de koning der Joden**" (Jh.18:33). Bijna altijd worden deze woorden vertaald als een vraag doch Christus' reactie ("**Zegt gij dit uit uzelf...**") impliceert dat Pilatus affirmatief spreekt. Pilatus identificeert Christus vanaf het begin en met radicale stelligheid als 'koning der Joden'. Uit Jh.18:34-35 blijkt verder dat Pilatus als niet-Jood *uit zichzelf* weet dat Jezus de 'koning der Joden' is.

Pilatus moet dus, vanuit het gezichtspunt van de antieke Mysteriën, een ingewijde zijn geweest van de vijfde graad² (ttz. een 'volksingewijde' zoals Nathanael³ of de Samaritaanse vrouw²) die bovendien als niet-Jood een uitzonderlijke verhouding had tot het Jodendom. Het is vermoedelijk ter ontwijking van dit soort conclusie dat men Jh.18:33 vertaalt in vragende vorm.

Gouden staters met de naam van koning EISU. Deze munten dateren uit de periode 20-30 AD. Het paard met drie staarten heeft sterrenkundige betekenis en verwijst naar Scorpius en naar het 'theepot'-asterisme in Sagittarius. Op de keerzijde de stamboom met de twaalf stammen van Israel ("Gij zijt de koning van Israel"! Jh.1:49). Zie: https://www.academia.edu/35498631/EISU_KING_AND_PROPHET_IN_JOHNS_GOSPEL

¹ We gebruiken de term 'Joden' hier in de religieus-institutionele zin die de evangelist geeft aan deze term in Jh.1:19; 2:18,20; 3:1; 4:9 en die overeenkomt met de omschrijving door Pilatus in Jh.18:35. Noteer dat de evangelist zichzelf 'Jood' noemt in Jh.3:25.

² https://www.academia.edu/65073310/Commentaren_bij_het_evangelie_volgens_Johannes_IV_over_Maria_Magdalena (sectie 1).

³ https://www.academia.edu/43014703/Commentaren_bij_het_evangelie_van_Johannes_II_Natana%C3%ABL_Lazarus_Johannes_in_Jh_1_3

Christus verklaart vervolgens aan Pilatus dat zijn koningschap niet “...**uit deze wereld**” is. Deze uitleg verbaast Pilatus niet. Hij besluit integendeel: “**Gij zijt dus koning Eisu**”⁴ (Jh.18:37; cf. Jh.1:49). Deze woorden betekenen dat Pilatus Jezus identificeert als de ‘Mensenzoon’ dwz. als koning ‘Ei Su’ (= ‘Zijt Gij’). Deze ‘Mensenzoon’ is de individualiteit van de nathanische Jezus die geen ‘egoïteit’ was in de gewone menselijke zin doch een schuldeloze ‘altruïteit’ die evenwel begiftigd was met uiterst geavanceerde kennis (met name ook op bestuurlijk en financieel gebied) die was aangelegd door de salomonische Jesus⁵. Pilatus moet op de hoogte zijn geweest van het bestaan en de bijzondere kwaliteiten van koning Eisu die de koning is van het ‘Koninkrijk Gods’⁶.

Christus antwoordt op zijn identificatie door Pilatus als ‘koning Eisu’ met de woorden: “**Gij verklaart ‘Ben Ik’ tot koning**” (Jh.18:37). Met andere woorden: wie het koningsschap van de Mensenzoon erkent, dwz. wie begrijpt dat de Mensenzoon de ‘omgekeerde koning’ is van wie het koningschap samenvalt met het koning-zijn van de ander (‘Zijt Gij’), verklaart daarmee tevens het ‘Ben Ik’ tot koning, vermits het ‘Zijt Gij’ van de ander het ‘Ben Ik’ is voor die ander. Christus legt aan Pilatus uit dat Hij, in deze tweede hoedanigheid van ‘Ik Ben’, het ‘wezen Waarheid’ is (de ‘Logos’ of het ‘Woord’ of de ‘Zoon van God’, de uiteindelijke substantie van het ‘Ik Ben’; cf. Jh.14:6). Uit het antwoord van Pilatus (“**Wat is waarheid**”?; Jh.18:38) besluiten we dat deze toelichting ontsnapt aan het begrip van de landvoogd. Pilatus concludeert wel dat Jezus Christus de koning van de Joden is en meer bepaald ‘koning Eisu’ (hetgeen wordt uitgedrukt in zijn woorden “**Ziehier dé Mens**”; Jh.19:5)⁷. Hij begrijpt Christus als Mensenzoon doch niet als Godeszoon. Zijn tweevoudig besluit staat vast: *Jezus is de ‘koning der Joden’* (‘Eisu’) en *Jezus is onschuldig*.

Pilatus stelt aan de Joden voor om Christus vrij te laten ter gelegenheid van het Pesachfeest. Hier, op de overgang van het 18de naar het 19de hoofdstuk, plaatst de tekst ons voor een dubbel raadsel. De ‘Joden’ verwerpen de vrijlating van Christus. Ze eisen daarentegen de vrijlating van ‘Barabbas’ dwz. van de ‘zoon van de vader’. Pilatus stelde volgens het Johannesevangelie de Joden niet voor de keuze ‘Jezus versus Barabbas’. Integendeel, de Joden brengen volledig op eigen initiatief het ‘alternatief’ van Barabbas ter sprake. Over deze ‘zoon van de vader’ wordt als enige bijzonderheid vermeld dat het gaat om een ‘rover’ (Grieks: ‘lèstès / ληστής’). In de synoptische evangeliën wordt deze term ondermeer gebruikt om de twee medegekruisigden van Christus aan te duiden. In het vierde evangelie komt ‘lèstès’ enkel nog voor in Jh.10:1,8: diegenen die niet binnenkomen in de ‘schaapsstal’ door de poort maar op een andere wijze binnendringen, zijn dieven en rovers. Deze ‘poort van de schaapskooi’ is de poort van de fysieke geboorte⁸. Enkel geestelijke wezens die de mensenwereld betreden doorheen de poort van de fysieke

⁴ https://www.academia.edu/35498631/EISU_KING_AND_PROPHET_IN_JOHNS_GOSPEL

⁵ Zie bv. p.16 en 19-20 in:

https://www.academia.edu/82224254/The_triptych_of_the_two_Saints_John_Memling

⁶ Donald B. Kraybill “**The upside-down kingdom**” 1989, 2011.

⁷ In de chiasmatische structuur van de perikoop weerspiegelen de woorden “**Wat is waarheid**?” (Jh.18:38) en “**Ziehier de Mens**” (Jh.19:5) elkaar. Deze symmetrische positie drukt uit dat beide woorden bij elkaar horen en complementair zijn: Pilatus begrijpt niet de ‘Zoon van God’ (de Logos dwz. het ‘Wezen Waarheid’/ ‘Ego Eimi’) doch hij kent de Mensenzoon (‘Ei Su’).

⁸ Zie sectie 3. in: https://www.academia.edu/48908290/The_UFO_conundrum_and_John_10_post_scriptums

menselijke geboorte kunnen een legitieme rol spelen in de aardse menselijke gemeenschap; geestelijke wezens die het aardse menselijke leven direct beïnvloeden zonder zelf deel te nemen aan de menselijke conditie van fysieke incarnatie (inclusief de ervaring van ziekte en dood) zijn dieven en rovers⁹. Met 'Barabbas' wordt dus niet een rover bedoeld in de gebruikelijke zin doch een geestelijk wezen dat zich ten opzichte van de mensheid als rover gedraagt. De Joden eisen de vrijlating van dit wezen. Pilatus laat, in uitvoering van deze door de aanklagers uitgesproken voorkeur, Christus geselen en de doornenkroon opzetten. Klaarblijkelijk is deze geseling en kroning identiek met de vrijlating van Barabbas. De 'rover' wordt in het vierde evangelie niet in de conventionele menselijke zin op vrije voeten gesteld¹⁰. De 'zoon van de vader' is een geestelijk wezen dat wordt vrijgelaten *doordat* Christus wordt gegeseld en met doornen gekroond. We dienen de woorden "Τότε οὖν" waarmee Jh.19:1 opent te vertalen als 'dus', 'daarom' of 'bijgevolg', om aan te geven dat Pilatus overgaat tot de geseling en doornenkroning *omdat* hij Barabbas in vrijheid wil stellen, in uitvoering van zijn belofte om iemand naar keuze van de Joden vrij te laten ter gelegenheid van Pesach¹¹.

Bij een eerste lezing van Jh.18:40-19:1 lijkt het alsof met Barabbas een accidenteel element in de verhaallijn opduikt. In een esoterische tekst als het vierde evangelie worden echter nooit accidentele elementen of irrelevante nevenzaken vermeld. De diepe lezer moet dus in de mogelijkheid verkeren om elders in de tekst meer te vernemen met betrekking tot de aard van het geestelijke wezen 'Barabbas'. We dienen in de tekst van het evangelie op zoek te gaan naar een passage waar op één of andere manier wordt verwezen naar een kwaadaardig geestelijk wezen dat wordt voorgesteld als een 'zoon van de vader'. Het Johannesevangelie bevat één zo'n passage:

Jh.8:44 "De vader uit wie gij zijt is de duivel en gij verkiest te volbrengen wat uw vader verlangt. Hij was een moordenaar vanaf het begin en hij bevindt zich niet in de waarheid omdat er in hem geen waarheid is. Wanneer hij leugentaal spreekt, spreekt hij uit zijn eigen wezen, want een leugenaar is hij, en de vader van een leugenaar" (Υμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ).

De perikoop Jh.8:33-59 biedt belangrijke sleutels tot dieper begrip voor de Barabbas-passage. In deze eindperikoop van het achtste hoofdstuk wordt de

⁹ Het gaat niet om een equivalentie doch om een noodzakelijke voorwaarde: een als mens geïncarneerd niet-menselijk wezen kan nog steeds een 'dief en rover' zijn.

¹⁰ In de synoptische evangelies wordt Barabbas veel directer voorgesteld als een rover in de gewone zin die door Pilatus op vrije voeten wordt gesteld (Mk.15:6-15). Dit soort passages lijken imaginaire weergaven te zijn van een achterliggende geestelijke werkelijkheid. In het onderhavige geval blijkt dit ondermeer uit het feit dat de triviale lezing van de Barabbas-episode de vreemde naam ('Bar-abbas' = 'zoon van de vader') van de rover onverklaard laat. De 'zoon van de vader' kan natuurlijk ook beschouwd worden als het 'karma van de vader' ("Ahriman ist die karmische Erfüllung des Luzifer"; R.Steiner, GA 120, p.214).

¹¹ Vergelijk met Jh.11:14 "Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανεν" / "Daarom zei Jezus hen openlijk: Lazarus is gestorven".

confrontatie beschreven tussen Jezus en de 'zonen van Abraham' (Jh.8:39) die volgens Jezus de duivel ('diabolos') volgen. Deze duivel is een moordenaar en een leugenaar, maar ook de vader van de leugenaar. De 'diabolos' vertoont dus een dualiteit die kan gezien worden als een karikatuur van de verhouding tussen de 'Zoon van God' (de Logos) en de 'Vader' (de liefdevolle grond van het Zijn). Barabbas is deze leugenachtige karikatuur van de 'Zoon van God' die in tegenstelling tot de Logos niet is geïncarneerd.

Perikoop Jh.8:33-59 werpt tevens licht op de individualiteit van Pilatus die geen Jood is doch een uitzonderlijke verhouding heeft tot het Jodendom in de zin dat hij onmiddellijk, zonder aarzeling en met radicale standvastigheid Jezus Christus weet te identificeren als de 'koning van de Joden' en als 'koning Eisu' (wat culmineert in de weigering door Pilatus om het opschrift van de *Titulus Crucis* te wijzigen; Jh.19:19-22). Wie is de individualiteit van Pilatus die in zo'n merkwaardige verhouding staat tot zowel het Jodendom als de Mensenzoon? Deze vraag wordt blijkbaar beantwoord in perikoop 8:33-59:

Jh.8:56¹² **“Uw vader Abraham juichte van vreugde bij de gedachte dat hij mijn dag zou zien; en hij heeft hem gezien en hij heeft zich verheugd”** (Ἀβραάμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη).

Het Johannesevangelie is een boek met meerdere esoterische betekenislagen. Eén van deze onderliggende semantische lagen is van chronologisch-astronomische aard: we vinden overal in de tekst verborgen tijdsaanwijzingen terug die samen een coherente chronologie opleveren van Christus' leven op aarde. Een andere onderliggende semantische laag betreft de mysteries van karma en reïncarnatie waarnaar overal in de tekst met concrete voorbeelden wordt verwezen¹³. Het vierde evangelie is als het ware een handboek met betrekking tot de menselijke wedergeboorte en Jh.8:56 kan in deze context worden begrepen. Het vers drukt direct uit dat Abraham tijdens Christus' leven opnieuw als mens is geïncarneerd, dat deze opnieuw geboren individualiteit minstens gedeeltelijk weet heeft van de gelijktijdige verschijning van Christus op aarde en dat de gereïncarneerde individualiteit zich hierover heeft verheugd. In zijn hoedanigheid van esoterische tekst bevat het evangelie geen losse eindjes onder de vorm van opgeroepen doch onbeantwoorde vragen. Vers 8:56 bevat een directe verwijzing naar de reïncarnatie van Abraham; bijgevolg moet elders in de evangelische tekst het antwoord te vinden zijn op de evidente vraag naar de identiteit van de persoon die overeenkomt met deze herboren Abraham. Perikoop Jh.8:33-59 geeft in zijn totaliteit de context voor Jh. 8:56 : Jezus is betrokken bij een confrontatie met de 'Joden' (die zichzelf zonen van God noemen; Jh.8:41); de duivel en diens 'zoon' worden vernoemd (Jh.8:44). Deze specifieke context komt éénduidig opnieuw te voorschijn in de Pilatus-perikoop (Jh.18:28-40 tot 19:1-16) waar de Joodse aanklagers Jezus voor Pilatus brengen en Jezus willen doden (omdat die zich zoon van God noemt; Jh.19:7) en de vrijlating van Barabbas ('de zoon van de

¹² Voor de chronologische betekenis van dit vers zie p.11 ff. in:

https://www.academia.edu/28773248/The_birth_horoscopes_of_the_solomonic_Jesus_and_the_solomonic_Mary_according_to_Johns_gospel

¹³ Zie bv.: https://www.academia.edu/39133814/Commentaren_bij_het_evangelie_van_Johannes_I_Nikodemus_Joh_3_1_15

vader') eisen. Het is in de Pilatusperikoop dat we het antwoord vinden op de in Jh.8:56 opgeroepen vraag naar de identiteit van de wedergeboren Abraham. Pilatus is de weergeboren stamvader Abraham.

Dit inzicht leidt tot een verrassende herlezing van de Pilatus-perikoop. De Joodse leiders verschijnen met hun aanklacht, klaarblijkelijk zonder dit te beseffen, voor de individualiteit van hun aartsvader Abraham (die geen Jood was door geboorte omdat het volk van de Israëlieten nog niet bestond toen Abraham ter wereld kwam). Gen.22:13 vermeldt hoe Abraham, na het overleven van Isaak, een ram bevrijdt die met de hoorns in een struik was verstrikt. Deze ram werd door Abraham uit de takken bevrijd en aan God geofferd. De doornenkroning van het 'Lam Gods', waardoor op vraag van de Joodse leiders het wezen Barabbas in vrijheid wordt gesteld, lijkt het tegenbeeld van dit offer waarmee Abraham zijn dank uitsprak voor zijn komend nageslacht dat geordend zou zijn als de sterren aan de hemel (Gen.22:17) – cf. het eerste hoofdstuk van Mattheus¹⁴ – en waaruit "...**zegen voor alle volkeren ter wereld**" (Gen.22:18) zou voortkomen.

Om de laatste passage van de Pilatusperikoop te begrijpen dienen we eerst de tweevoudige vertalingsmogelijkheid van Jh.19:13¹⁵ te herkennen:

Jh.19:13 **"Toen Pilatus deze woorden hoorde liet hij Jezus naar buiten brengen [en op de rechterstoel plaatsnemen / en ging op de rechterstoel zitten] op de plaats die Lithostroton wordt genoemd, in het Hebreeuws Gabbatha"** (Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθα).

Esoterische teksten zijn zorgvuldig gecomponeerd. Meerduidigheden als de hogervermelde zijn bedoeld: de parallelle interpretatiemogelijkheden worden geacht allebei op een complementaire wijze waar te zijn. In het huidige geval is duidelijk dat Pilatus optreedt als aardse rechter. Hij zit als zodanig op de rechterstoel. Pilatus herkent en erkent echter het koningschap van Jezus Christus en identificeert Jezus als het wezen 'Zijt Gij' ('Eisu') dwz. als de Mensenzoon ('Ziehier de Mens'/'Ecce homo'/'Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος'; Jh.19:5). Pilatus wil Christus niet veroordelen (Jh.19:12). Door Jezus op de rechterstoel¹⁶ te plaatsen schept hij de condities voor een soort omgekeerd oordeel of zelfoordeel van het type dat door de Mensenzoon wordt uitgesproken. De Mensenzoon produceert een 'rechtvaardig oordeel' doordat Hij als schuldeloze altruïteit niet de eigen wil nastreeft doch de wil van de Vader (dwz. van de liefdevolle grond van de werkelijkheid; Jh.8:15-16) volbrengt. De aankla-

¹⁴ Rudolf Steiner (GA 117, p.140,177) suggereert dat de passage in Gen.22:17 die doorgaans wordt gelezen als '...uw nakomelingen [zullen even talrijk zijn als] de sterren aan de hemel' beter begrepen wordt als '...uw nakomelingen zullen geordend zijn als de sterren aan de hemel'. Zie mbt. de encodering van deze ordening in het eerste hoofdstuk van Matteüs: https://www.academia.edu/9803898/Unbearable_beauty_unfathomable_depth_the_encodement_of_the_day_and_hour_of_birth_of_Jesus_descendant_of_Solomon_in_Matthew_1_1_17

¹⁵ Zie hierover bv. Frederick M.Derwacter "The modern translations and John 19,13: is it 'sat' or 'seated'?" The Classical Journal 40(1), p.24-28 (1944).

¹⁶ 'Bèma'/'βῆμα'. Vergelijk met Rom.14:10 "allen zullen wij verschijnen voor de rechterstoel van God" en 2 Cor.5:10 "allen moeten wij verschijnen voor Christus' rechterstoel".

gers van Christus, die de kruisiging van Christus eisen, spreken voor de op de rechterstoel gezeten Christus ten gronde een vonnis uit over zichzelf. De uitvoering van dit vonnis is de kruisiging van Christus, waarmee de Joodse Mysteriën hun einde vinden. Abraham-Pilatus registreert en tekent in aardse zin, via de overdracht van Jezus Christus aan de Joden, dit 'omgekeerde oordeel'.

De aard van het merkwaardige vonnis dat onder Pontius Pilatus wordt geveld kan worden begrepen door de Pilatusperikoop (Jh.18:28-19:16) samen te lezen met perikoop Jh.8:33-59. Daar lezen we dat de 'Joden' zichzelf identificeren als "...**kinderen van Abraham**" (Jh.8:39; dit is bedoeld in biologische zin – cf.8:33 "**Wij zijn van het zaad van Abraham**" – en wordt door Christus bevestigd in Jh.8:37) en als "...**kinderen van God**" (Jh.8:41; deze tweede identificatie is bedoeld in geestelijke zin en wordt door Christus verworpen in Jh.8:42-43). Deze dubbele identificatie loopt parallel met de genealogieën van Jezus Christus in respectievelijk het Matteüs-evangelie [waar de afstammingslijn van de salomonische Jezus (Mt.1:6) aanvangt bij Abraham (Mt.1:1-2)] en het Lukas-evangelie [waar de afstamming van de nathanische Jezus (Lk.3:31) teruggaat tot God cf. Lk.3:38)]. Deze dubbele zelfidentificatie door de vervolgers van Christus verwijst rechtstreeks naar het verhaal van het bijna-offer door Abraham van zijn zoon Isaak in Gen.22:1-18 wat leidt tot de belofte door God van een nakomelingschap voor Abraham dat zal strekken tot "...**zegen over alle volkeren van de aarde**" (Gen.22:18). Pilatus levert Christus over aan de vervolgers van Christus op het ogenblik dat deze definitief deze geestelijke erfenis verwerpen door te stellen: "**Wij hebben geen andere koning dan de keizer**" (Jh.19:15). Het 'omgekeerde oordeel' dat besloten ligt in Jh.19:13-16 kan opgevat worden als de betekening van deze verwerping door de Joodse aanklagers van hun erfenis die hen is nagelaten door Abraham en God. Deze betekening kan, door de aard zelf van de zaak, enkel geschieden ten overstaan van de erflaters Abraham en God. In overeenstemming hiermee is Jh.19:13 tweeduidig geformuleerd: zowel Christus als Abraham-Pilatus 'zitten op de rechterstoel'. Het 'vonnis' is in wezen een 'zelfoordeel' door de aanklagers van Christus. Zij verwerpen Jezus als 'koning der Joden' en verklaren integendeel de Romeinse keizer tot hun enige koning. Christus en Pilatus-Abraham, op de rechterstoel gezeten, registreren dit besluit en voeren het uit, via de overlevering door Pilatus van Christus en de opneming van de kruisdood (d.i. de acceptatie van zijn verwerping als 'koning der Joden') door Christus. In hoofdstuk 8 wordt ook de paradoxale natuur van Christus als rechter beschreven:

Jh.8:15 Gij oordeelt naar het vlees, Ik oordeel niemand. 16 En ook al oordeel Ik, dan is mijn oordeel toch waarachtig, omdat Ik niet alleen ben doch samen ben met de Vader die Mij gezonden heeft. 17 Ook in uw wet staat geschreven dat de getuigenis van twee mensen waarachtig is. 18 Ik ben het die getuig over Mijzelf, en ook de Vader, die Mij gezonden heeft, getuigt over Mij".

Christus spreekt hier over zichzelf als een tweevoudige wezenheid. Eén wezenheid (de Zoon van God) oordeelt niet. Het complementaire wezen (de

Mensenzoon) oordeelt wel¹⁷. Het meest paradoxale aspect van deze passage is de vergelijking van het paar “Ik en de Vader” met “...twee mensen”. De ‘Zoon van God’ is mensgeworden (Jh.1:14) en is dus mens. Maar hoe kan de ‘Vader’ als getuige met een mens gelijkgesteld worden? De korste weg naar een antwoord wordt wellicht gevonden in Lk.2:49 waar de zopas naar de nathanische lichamelijke getransmigreerde salomonische individualiteit tot de nathanische ouders zegt: “Wist gij niet dat ik moest zijn in datgene van mijn Vader”? (Οὐκ ἤδατε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναί με;). De salomonische individualiteit noemt dus de nathanische Jezus “...datgene van mijn Vader”. De nathanische Jezus is een zuivere altruïteit en bijgevolg is zijn lichamelijke inderdaad ‘datgene van de Vader’: God spreekt zich direct uit doorheen de lichamelijke van Jezus. Wanneer Christus spreekt in de gewone menselijke zin is de Logos aan het Woord. Wanneer de biografische feiten spreken die het Woord van Christus begeleiden, weerklinkt doorheen deze feiten de Vader. Woord en feitelijkheid zijn in overeenstemming; het woord van Christus is ‘waarachtig’ omdat het verloop van Christus’ leven niet wordt meebepaald door een menselijke egoïteit. De uiterlijke elementen uit de biografie van Christus vormen met andere woorden een tweede menselijke getuige die de gesproken getuigenis in alle opzichten bevestigt. De opeenvolging van uiterlijke gebeurtenissen waarbinnen de nathanische lichamelijke is ingebed vormen een stroom van beelden, symbolen en synchroniciteiten waardoorheen de Vader voortdurend het Woord van de Zoon bevestigt. Dit geldt ook voor het in Jh.19:13-16 beschreven vonnis: alle door de evangelist gegeven details en omstandigheden hebben beeldkarakter en drukken de natuur uit van het vonnis.

Voor een goed begrip van ruimte en tijd betreffende dit vonnis kunnen we beroep doen op een uitstekend artikel van Cornelius Vollmer¹⁸.

Het Griekse woord ‘lithostroton’, dat samen met de Hebreeuwse term ‘Gabbatha’ de plaats van het vonnis aangeeft (Jh.19:13), refereert volgens Vollmer over het algemeen naar een betegeling van kostbaar marmer¹⁹. Omdat de evangelische tekst de term gebruikt om een welbepaalde plaats in Jeruzalem aan te duiden, moet in deze stad ten tijde van Christus één plaats hebben bestaan met een betegeling van opvallende schoonheid en kwaliteit. Vollmer wijst, naast andere tekstvoorbeelden, in het bijzonder op het belang van het vers 2Kron.7:3 omdat hier (in de Griekse tekst van de Septuagint) verwezen wordt naar een ‘lithostroton’ in Jeruzalem, dat zich meer bepaald binnen het tempeldomein bevond. Het ging blijkbaar om kleurige betegelingen die zowel ten tijde van de eerste als van de tweede tempel voorhanden

¹⁷ De ‘Mensenzoon’ of het ‘Zijt Gij’ (Eisu) is de zoon van de huidige mens, de toekomstige mens, of het ‘hoger Ik’ of de altruïteit die is aangelegd in de mens. Doorheen de Mensenzoon leeft ieder mens in iedere andere mens. Daarom is een oordeel door de Mensenzoon ook altijd een objectief zelfoordeel.

¹⁸ Cornelius Vollmer “Zu den Toponymen Lithostraton und Gabbatha in Joh.19,13” Zeitschrift für die Neutestamentische Wissenschaft 106 (2), p.184-200 (2015).

¹⁹ “Untersucht man den Terminus λιθόστρωτον anhand seiner überlieferten Belegstellen, so lässt sich nicht nur einerseits auf einen artifiziell hergestellten Bodenbelag aus Steinen, sondern sogar andererseits – wie mehrere Stellen explizit belegen – auf einen Fußboden schließen, der aus buntfarbigem Marmor oder gar aus verschiedenen buntfarbigen Marmorarten – wohl in opus sectile-Arbeit – gefertigt ist und daher zu den absoluten Kostbarkeiten der Baukunst gehörte” (Vollmer 2015, p.188).

waren. Het Hebreeuwse woord רִצְפָה ('ritspah') dat in de Septuagint vertaald wordt als 'lithostroton' komt ook voor in Ezech. 40:17,18; 42:3 waar het verwijst naar de 'Voorhof van de heidenen' in de tempel (Vollmer 2015, p.192).

Het vers Jh.19:13 geeft ondubbelzinnig aan dat de Griekse naam 'Lithostroton' en het Hebreeuwse (Aramese) 'Gabbatha' naar dezelfde plaats verwijzen. De stambetekenis van beide termen is echter verschillend. Het woord 'lithostroton' verwijst naar een plek die met marmer is betegeld. De naam 'Gabbatha' is afgeleid van גִּבְעָה (gibah) dat 'heuvel' of 'hoogte' betekent. Vollmer verwijst - en dit is een belangrijk inzicht - specifiek naar Jesaja 31:4 waar de vorm גִּבְעֹתָהּ (gib·'ā·tāh) wordt aangetroffen dwz. 'haar (tz. Zion's) heuvel' dwz. de Tempelberg. Deze specifieke grammaticale vorm 'gib·'ā·tāh' komt enkel op deze ene plaats in de Bijbel voor en het is met deze bijzondere vorm dat Johannes' 'Gabbatha' overeenkomt. Vollmer wijst ook op het gegeven dat de evangelist Johannes specifiek Jesaja als dé profeet beschouwt²⁰. Gabbatha verwijst dus naar de Tempelberg²¹. De twee termen 'Lithostroton' en 'Gabbatha' hebben dus inderdaad betrekking op dezelfde plaats namelijk op de voor iedereen toegankelijke 'Voorhof' van de tweede tempel van Salomon.

Deze identificatie van het 'Lithostroton' alias 'Gabbatha' heeft volgens Vollmer ook directe gevolgen voor de localisatie van het pretorium waar Pilatus verbleef. De evangelische tekst impliceert dat het pretorium van Pilatus zich bevond op korte afstand van het Lithostroton. Dit betekent dat de vrij algemeen aangehangen identificatie van het verblijf van Pilatus met het paleis van Herodes (dat enkele honderden meters van de Tempelberg was verwijderd) verkeerd moet zijn. Pilatus moet hebben verbleven in het door Herodes de Grote gebouwde fort Antonia dat zich bevond aan de noordwestelijke hoek van de Tempelberg en via een trap direct verbonden was met de 'Voorhof van de heidenen' (Vollmer 2015, p.194)²².

Twee bijkomende overwegingen bevestigen deze plaatsbepaling.

Vooreerst merkt Vollmer op (in de allerlaatste lijnen van zijn artikel) dat in Christus' tijd in het fort Antonia de religieuze gewaden van de hogepriesters van de tempel werden bewaard. Dit kan verklaren hoe de soldaten aan de 'purperen mantel' konden geraken (Jh.19:2). Purperen mantels waren kostbaar en zeldzaam. In het Oude Testament wordt evenwel gespecificeerd dat de hogepriesterlijke 'Efodmantel' (עִפּוֹד) purper was (Exodus 28:31). Deze mantel werd volgens Joodse traditie geacht uitzonderlijke geestelijke vermogens te verlenen aan de drager²³.

²⁰ Jh.12:37-41; de blindgeborene is volgens Jh.9:17 de wedergeborene profeet.

²¹ "Da schließlich גִּבְעָה in dieser Form der einzige Beleg im gesamten AT ist, ist die Gefahr einer Verwechslung hinsichtlich der intendierten Bedeutung durch den Evangelisten ausgeschlossen. *Gabbatha* bedeutet demnach "ihr [scil.Zions] Hügel", welcher ist der Tempelberg" (Vollmer 2015, p.193).

²² Dit betekent dat het vertrekpunt van de traditionele 'Via Dolorosa' in Jeruzalem historisch ongeveer juist moet zijn. Deze weg loopt echter vervolgens naar het westen terwijl de weg naar Golgotha (bij de top van de Olijfberg) oostwaarts gaat.

²³ Cf. 1Sam.30:7-8 waar David de Efod aantrekt om goddelijke raad in te winnen. Het beeld van Jezus Christus die de purperen mantel draagt terwijl hij op de rechterstoel zit zou dus

Ten tweede begrijpen we nu ook waarom in vers 19:14 wordt gesteld: “**Het was omstreeks het zesde uur**”. Expliciete tijdsaanduidingen van dit type komen in het Johannesevangelie op enkele plaatsen voor en zij geven telkens aan dat de Zon zich, gezien vanaf de plaats van de gebeurtenis, ongeveer in de richting van de tempel van Jeruzalem bevond. Dit is zonder meer duidelijk voor de ontmoeting tussen Christus en de Samaritaanse vrouw bij de bron van Jacob “...**omstreeks het zesde uur**” (Jh.4:6). Deze momenteel nog bestaande bron van Jacob ligt inderdaad ten noorden van de Tempel van Jeruzalem (azimuth = 186°; afstand = 48 km) zodat de Zon omstreeks het zesde uur, gezien vanaf deze bron, op de meridiaan stond, in de richting van de Tempel. Hetzelfde geldt voor de tijdsvermelding “...**op het zevende uur**” (Jh.4:52) ter gelegenheid van de genezing van de zoon van de ‘koninklijke dienaar’: gezien van zowel Kafarnaüm als ‘Kana’ (het rietrijke gebied aan de oever van het meer ten zuiden van Tiberias, waar zich bij de warmwaterbronnen een Joodse mysterieplaats bevond²⁴) ligt de Tempelberg in de richting waar de zon zich bevindt rond het zevende uur (azimuth = 195°; afstand tot Kafarnaüm = 127 km). De tijdsvermelding in Jh.1:39 (“...**het was omstreeks het tiende uur**”) kan als een plaatsaanduiding worden gezien: Jezus en zijn twee eerste leerlingen bevonden zich blijkbaar in de omgeving van Jericho (een logische locatie, vermits het gebeuren plaatsvond direct aansluitend op de Doop in de Jordaan; het centrum van het huidige Jericho ligt op 23 km van de Tempelberg, azimuth = 247°). Met betrekking tot Jh.19:14 betekent dit alles dat het vonnis van/door de Mensenzoon zich voltrok ten noorden van het Heilige der Heiligen dwz. in de directe nabijheid van het fort van Antonia waarvan we zagen dat het inderdaad dienst deed als pretorium voor de landvoogd Pilatus.

Volgens de Joodse traditie (gebaseerd op Gen.22:2 en 2 Kron.3:1; enkel op deze twee plaatsen is sprake van de ‘berg Moriah’) is de Tempelberg (2Kron. 3:1) dezelfde hoogte waarop Abraham een altaar bouwde en het bijna-offer van zijn zoon Isaak voltrok (Gen.22:2; het offer van Isaak werd vervangen door het offer van de ram waarvan de kop door Abraham uit het struikgewas werd losgemaakt). Het vonnis van en door het Lam Gods, met het hoofd verstrikt in de doornenkroon en mogelijk nog gehuld in de purperen mantel (vergelijk met Mk.15:20), voltrok zich - onder supervisie van Abraham-Pilatus - blijkbaar op (minstens ongeveer) dezelfde plaats. Het Griekse woord ‘bèma’/ ‘βῆμα’ dat in Jh.19:13 wordt vertaald als ‘rechterstoel’²⁵ kan ook verwijzen naar “...**het platform waarop een kerkaltaar staat, of het altaar zelf**”²⁶ en evoceert in die zin Abraham’s altaar. De draagwijdte van het complexe beeld dat hier aan de oppervlakte komt moet nog worden begrepen.

kunnen aangeven dat het komende vonnis goddelijk geïnspireerd zal zijn.

²⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Hammat_Tiberias

²⁵ In 2Kor.5:10 wordt het woord gebruikt in de uitdrukking “...voor de rechterstoel van Christus” (“...ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ”).

²⁶ “...plate-forme où est dressé l’autel, dans une église, d’où autel” (Le Grand Bailly, p.357). De Septuagint gebruikt de term ‘θυσιαστήριον’.

PERIKOOP LXI (Jh.18:28 – 19:16).

- (1) 28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον.
- (2) Ἦν δὲ πρωΐ: καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ φάγωσιν τὸ πάσχα. 29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἕξω πρὸς αὐτοὺς καὶ φησίν, Τίνα κατηγορίαν φέρετε [κατὰ] τοῦ ἀνθρώπου τούτου; 30 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. 31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα: 32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίω θανάτῳ ἡμελλεν ἀποθνήσκειν.
- (3) 33 Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 34 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἀπὸ σεαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι εἶπόν σοι περὶ ἐμοῦ; 35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί: τί ἐποίησας; 36 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου: εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο [ἄν], ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις: νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. 37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς [εἶ σύ / Εἰσύ].
- (4) Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι Ἐγὼ. Εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ: πᾶς ὃ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.
- 38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἐστὶν ἀλήθεια;
- (5) Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.
- (6) 39 Ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα: βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
- (7) 40 Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν λέγοντες, Μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν.
- (8) Ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής. 19:1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν.
- (9) 2 Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, 3 καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων: καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.
- (10) 4 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν ἕξω ὁ Πιλάτος καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἕξω ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ.
- (11) 5 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἕξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδοὺ ὁ ἄνθρωπος.
- 6 Ὅτε οὖν εἶδον αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον σταύρωσον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτόν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. 7 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν. 8 Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη,
- (12) 9 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν [εἶ σύ / Εἰσύ]; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. 10 Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαεῖς; Οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρώσαι σε; 11 Ἀπεκρίθη [αὐτῷ] Ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν: διὰ τοῦτο ὁ παραδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. 12 Ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐζήτηε ἀπολύσαι αὐτόν: οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος: πᾶς ὁ βασιλεὺς ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.
- (13) 13 Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἕξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθα. 14 Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. Καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. 15 Ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι, ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. 16 Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτόν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῆ.
- (14) Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν:

- (1) 28 **Toen brachten zij Jezus van het huis van Kajafas naar het pretorium.**
- (2) **Het was vroeg in de morgen.** Zelf gingen zij het pretorium niet binnen **om zich niet te verontreinigen zodat ze het maal van Pesach konden eten.** 29 Dus kwam Pilatus naar buiten en vroeg hun: "Welke beschuldiging brengt gij in tegen deze man"? 30 Zij gaven hem ten antwoord: "Indien deze man geen kwaad had bedreven zouden wij Hem niet aan u hebben overgeleverd". 31 Daarop zei Pilatus: "Neemt Hem dan zelf en vonnist Hem volgens uw wet". De Joden antwoordden hem: "Het is ons niet toegestaan om iemand ter dood te brengen". 32 Zo zou Jezus' woord in vervulling gaan, waarmee Hij had aangeduid welke dood Hij zou sterven.
- (3) 33 **Nu ging Pilatus het pretorium weer binnen, riep Jezus bij zich en zei tot Hem: "Gij zijt de koning der Joden".** 34 Jezus antwoordde hem: "Zegt gij dit uit uzelf, of hebben anderen u over Mij gesproken"? 35 Pilatus gaf ten antwoord: "Ben ik soms een Jood? Uw eigen volk en de hogepriesters hebben U aan mij overgeleverd. Wat hebt Gij gedaan"? 36 Jezus antwoordde: "Mijn koningschap is niet uit deze wereld. Zou mijn koningschap uit deze wereld zijn, dan zouden mijn dienaars er wel voor gestreden hebben, dat Ik niet aan de Joden werd uitgeleverd. Mijn koningschap is evenwel niet van hier". 37 Pilatus hernam: "[**Gij zijt dus koning / Koning Eisu dus**]?"
- (4) Jezus antwoordde: "[Gij zegt dat Ik koning ben/ Gij verklaart 'Ben Ik' tot koning]. Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen om getuigenis af te leggen van de waarheid. Al wie uit de waarheid is, luistert naar mijn stem". 38 Pilatus zei tot Hem: "**Wat is waarheid**"?
- (5) **Na die woorden ging hij weer naar buiten tot de Joden en zei: "Ik vind hoegenaamd geen schuld in Hem.**
- (6) 39 Maar er bestaat onder u de gewoonte dat ik met Pesach iemand vrijlaat. Wilt gij dus dat ik u **de koning der Joden** vrijlaat"?
- (7) 40 Toen begonnen ze opnieuw te schreeuwen: "Nee, Die niet, maar **de Zoon van de Vader** (= 'Barabbas')!"
- (8) Deze **Zoon van de Vader** (= 'Barabbas') was een rover. 19:1 Dus greep Pilatus Jezus en ze geselden Hem.
- (9) 2 De soldaten vlochten een kroon van doornen, zetten Hem die op het hoofd en wierpen Hem een purperen mantel om. 3 Ze traden op Hem toe en zeiden: "**Gegroet, koning der Joden**"! En ze sloegen Hem in het gezicht.
- (10) 4 **Pilatus ging weer naar buiten en zei tot hen: "Ziehier, ik breng Hem naar buiten om u te doen weten dat ik volstrekt geen schuld in Hem vind".**
- (11) 5 Jezus kwam dus naar buiten, terwijl Hij nog de doornenkroon en de purperen mantel droeg. Pilatus zei tot Hen: "**Ziehier de mens**". 6 Maar toen de hogepriesters en hun dienaars Hem zagen schreeuwden ze: "Kruisigen, kruisigen"! Pilatus zei hun: "Neemt gij Hem dan en kruisigt Hem, want ik vind geen schuld in Hem". 7 De Joden antwoordden hem: "Wij hebben een Wet en volgens die Wet moet Hij sterven, omdat Hij zich voor 'Gods zoon' heeft uitgegeven". 8 Toen Pilatus deze uitdrukking hoorde, werd hij zeer bevreesd.
- (12) 9 **Hij ging het pretorium weer binnen en sprak tot Jezus: "[Waar komt Gij vandaan / Vanwaar komt Eisu]"?** Jezus gaf hem echter geen antwoord. 10 Daarom zei Pilatus: "Ge spreekt niet tot mij? Weet Ge dan niet dat ik de macht heb om U vrij te spreken, maar ook de macht heb om U te kruisigen"? 11 Jezus antwoordde: "Ge zoudt volstrekt geen macht over Mij hebben, als die u niet van boven gegeven was. Daarom is de zonde van hem die Mij aan u heeft overgeleverd groter". 12 Van dit ogenblik af wilde Pilatus ertoe over gaan Hem vrij te laten. Maar de Joden schreeuwden: "Als ge die man vrijlaat, zijt ge geen vriend van de keizer. **Wie zich voor koning uitgeeft, komt in verzet tegen de keizer**".
- (13) 13 Toen Pilatus deze woorden hoorde, liet hij Jezus naar buiten brengen en [liet Hem zitten / ging zitten] op de rechterstoel, op de plaats die 'Litostroton' heet, in het Hebreeuws 'Gabbatha'. 14 **Het was de voorbereidingsdag voor Pesach, ongeveer het zesde uur.** Hij zei tot de Joden: "Hier is uw koning". 15 Maar zij schreeuwden: "Weg, weg met Hem! Kruisig Hem". Pilatus vroeg: "Zal ik dan uw koning kruisigen"? De hogepriesters antwoordden: "Wij hebben geen andere koning dan de keizer"! 16 Toen leverde hij Hem aan hen uit ter kruisiging ,
- (14) **en zij namen Jezus over.**